

OBČINA TRBOVLJE

ŽUPANJA

Mestni trg 4, 1420 TRBOVLJE, tel.: 0356/34-730, 34-800,
faks: 0356/27-986, e-mail: obcina.trbovlje@trbovlje.si

DRUŠTVO INVALIDOV TRBOVLJE
ULICA 1. JUNIJA 4
1420 TRBOVLJE
TELEFON: 03-56-31450: 31455
FAX: 03-56-31451
E-mail: di.trbovlje@siol.net
TRANSAKCIJSKI RAČUN: pri LB Trbovlje
26330-0089476126 D548026450

Datum: januar 2015
Številka: 141-1/2015-17

POROČILO O IZVAJANJU AKCIJSKEGA NAČRTA ZA NEODVISNO ŽIVLJENJE INVALIDOV V LETU 2014 V OBČINI TRBOVLJE

Predsednik

Rudolf Janežič

Županja občine Trbovlje

Jasna GABRIČ, mag.

KAZALO:

Uvod _____	3
Področje obveščanja in osveščanja občanov _____	3
Skrb za zdravje _____	4
Rehabilitacijski programi _____	5
Strokovno podporne storitve in programi _____	6
Dostopnost objektov _____	7
Izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter invalidov ___	8
Zaposlovanje invalidov _____	9
Stalna materialna varnost in vzpodbujanje aktivnega delovanja _____	10
Družinsko življenje in spoštovanje osebne integritete _____	11
Udejstvovanje na področju kulture _____	12
Šport _____	13
Verske aktivnosti _____	14

Uvod

Več kot 15 % vseh prebivalcev Evropske unije je invalidov, v Sloveniji pa se okvirna ocena deleža invalidov giblje okoli 12–13 % celotnega prebivalstva, kar se torej ne razlikuje bistveno od ocene v EU. Od tega ima 8 % invalidov odločbo o invalidnosti glede na različne zakone, preostalih 5 % (po ocenah invalidskih organizacij oziroma članstva v njih) pa je oseb z večjo telesno okvaro. Invalidi so tako pomembna skupina, ki lahko enakovredno prispeva k razvoju družbe, pa vendar njihove zmogljivosti še niso v celoti razvite zaradi prenekaterih ovir in zmanjšane dostopnosti, na katero naletijo invalidi v življenju.

Sodobni pogled na invalidnost temelji na človekovih pravicah, na prepovedani diskriminaciji in zagotavljanju enakih možnosti in enakih obvez za vse. Invalidi so ljudje z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi in senzoričnimi okvarami, ki jih v vsakdanjem življenju ovirajo ali omejujejo v tem, da bi enako, polno, učinkovito in enakopravno sodelovali v družbi. Zato se vsi, ki lahko pripomoremo k boljšemu življenju invalidov, trudimo, da bi vsak po svojih močeh dodal svoj prispevek k uresničevanju nalog in ciljev, ki smo si jih skupaj zastavili s projektom »Občina po meri invalidov«. V zadnjem letu je bil na tem projektu čutiti pozitiven odziv občanov, društev, organizacij, zavodov, medijev in širše javnosti. Vsak od nas lahko prispeva kamenček v mozaik napredka in vsak kamenček šteje.

Skladno s Pravilnikom Zveze delovnih invalidov Slovenije o podelitvi listine »Občina po meri invalidov« mora občina vsako leto zvezi predložiti poročilo o izvajanju akcijskega načrta za neodvisno življenje invalidov v občini.

Leto 2014 je bilo v splošnem aktivno, kar je razvidno iz poročila. Vsa področja iz akcijskega načrta so dobro zastopana in menimo, da smo dobro sledili zastavljenim ciljem. Zavedamo pa se, da imamo še veliko zastavljenih ciljev in nalog.

Področje obveščanja in osveščanja občanov

Z osveščanjem in informiranjem širše in strokovne javnosti je treba zagotoviti dojemanje invalidov kot enakovrednih in enakopravnih članov družbe.

Občina Trbovlje ima svoje kanale obveščanja razpletene preko spletne strani, Facebooka in Twitterja, kjer je vsakodnevno prisotna. Na občinski spletni strani je tudi rubrika «Odgovori in vprašanja novinarjev» in posebna stran namenjena projektu »Občina po meri invalidov«.

Ker pa elektronski mediji ne pridejo v vse domove, smo poskrbeli tudi za vse tiste, ki teh medijev ne spremljajo.

V aprilu 2012 je na vse naslove gospodinjstev v Občini Trbovlje prispel prvi brezplačen izvod časopisa Sr(e)čno Trbovlje. V letu 2014 smo izdali 4 številke časopisa. Z njim želimo vse občane in občanke seznaniti z dogajanjem v občini, z novostmi in raznimi projekti. Vsem ostalim obiskovalcem naše spletne strani pa je naš časopis dosegljiv na povezavi **Sr(e)čno Trbovlje**, kjer so objavljene tudi tiste novice, ki zaradi prostorske stiske niso v tiskani izdaji. V časopisu s svojimi prispevki sodelujejo tudi humanitarna in invalidska društva, ki aktivno delujejo na področju Trbovelj. Brezplačni časopis so prejela vsa gospodinjstva v Trbovljah. Naklada je bila 7.600 izvodov. Spletna stran Občine Trbovlje ima določene vsebine tudi v zvočnem zapisu, kar omogoča program »Govorec«.

Občina Trbovlje na svojih spletnih straneh redno obvešča občane in vse druge uporabnike interneta o aktivnostih v občini. Stran je sproti ažurirana, vsako društvo ali organizacija pa ima možnost brezplačne objave svojih obvestil, novic in vabil.

V občini obstaja že od leta 1965 lokalni Radio Kum Trbovlje, preko katerega dobijo naši občani veliko potrebnih in koristnih informacij. Sredstva v višini 14.972 € so bila namenjena za objavo novic, razpisov, obvestil, informiranju poslušalcev o delu občinske uprave in občinskega sveta, objavo povabil na različne prireditve in čestitk ob občinskem in državnih praznikih. Ob sredah dopoldan pa je na sporedu oddaja »Srebrni val«, ki je namenjena predvsem starejšim, upokojemcem in tudi invalidnim občanom.

Lokalna televizija ETV in TV Trbovlje v svoj program vključujeta vse pomembne dogodke v občini. Gre za objavo razpisov, novic, obvestil, čestitk, informiranje gledalcev o delu občinske uprave in prenos ter predvajanje sej občinskega sveta. V ta namen je bilo iz proračuna občine Trbovlje porabljenih 20.479 €.

Društvo invalidov ima pri svojih prejšnjih prostorih, na Ulici 1. junija, postavljeno informativno tablo, kjer redno obvešča svoje člane in tudi druge občane o dogajanju v društvu.

V vzgojno izobraževalne zavode, vrtce in osnovne ter srednje šole, so integrirane osebe s posebnimi potrebami, tako da lahko ostali otroci razvijajo pozitiven odnos do različnosti, invalidnosti pa tudi starosti. Gimnazija Trbovlje ima v svojem programu dela tudi prostovoljno delo v Domu upokojemcev in VDC Zagorje, kjer dijaki nudijo družabništvo, saj je tudi tako delo ena izmed oblik izobraževanja na tej srednji šoli.

Pri vходу v občinsko stavbo imamo urejeno informativno točko, kjer so dostopne različne tiskane publikacije humanitarnih in invalidskih društev, ko delujejo v občini Trbovlje.

Področje obveščanja občanov je s strani občine financirano v zadostnem obsegu, zato menimo, da so informacije vsem, ki si jih želijo, dobro dostopne. Zavedamo se pomembne vloge vseh medijev pri ozaveščanju javnosti, zato medije redno seznanjamo o vseh novostih.

Skrb za zdravje

Občina Trbovlje vsako leto razpiše Javni poziv za sofinanciranje programa »Droga«. Poziv je bil realiziran v mesecu januarju 2014. Pogodbe smo sklenili s šestimi izvajalci. Za ta namen je bilo porabljenih 3.711 €. Sofinancirali smo 24 programov šestih različnih izvajalcev (GESŠ Trbovlje, Mladinski center Trbovlje, STPŠ Trbovlje, ŠD Felix, ZD Trbovlje in Društvo Kultlab). Programi zajemajo različne aktivnosti, s katerimi dijake in starše seznanjajo z nevarnostmi pred zasvojenostjo ter s preprečevanjem vzrokov za odvisnosti. Pomembno je, da se zavedamo problematike zasvojenosti, da starši prepoznajo pomen vzgoje kot izjemno močnega preventivnega dejavnika ter, da jih spodbudijo k zgodnjemu iskanju strokovne pomoči. Aktivno preživljanje prostega časa mladih je izjemno pomembna preventivna dejavnost v boju proti zasvojenosti.

Občina Trbovlje je v letu 2014 za zdravstveno zavarovanje občanov brez dohodkov, skladno z zakonsko obvezo, prispevala 300.945 €. Občina Trbovlje je imela decembra 2014 prijavljenih približno 825 zavarovancev za obvezno zdravstveno zavarovanje.

Občina Trbovlje je namenila Zdravstvenemu domu Trbovlje 115.634 € za nakup reševalnega vozila

Občina Trbovlje socialno ogroženim družinam in posameznikom pomaga na različne načine, med drugim tudi z javno kuhinjo, ki dnevno zagotovi 24 kosil. Mnenje o upravičenosti do

brezplačnega kosila daje Območno združenje Rdečega križa. V ta namen je bilo porabljenih 24.626 €.

Rehabilitacijski programi

Občina Trbovlje vsako leto pripravi razpis za dodelitev sredstev iz občinskega proračuna, posebej za invalidske ter humanitarne organizacije in posebej za šport ter kulturo.

Posameznih humanitarnim organizacijam in društvom so sredstva dodeljena na osnovi javnega razpisa, ki se objavi v 60 dneh od sprejema proračuna. Na razpisu so bila odobrena sredstva 27 društvom. Občina je iz svojega proračuna financirala 11 društev s sedežem v Trbovljah in 16 društev s sedežem izven Trbovelj, vendar pa so njihovi člani tudi občani naše občine. Sredstva so bila namenjena za financiranje socialnih programov, v katerih so vključena tudi sredstva za rehabilitacijske programe. Porabljenih je bilo 17.784 €.

70 % teh sredstev se je po merilih in kriterijih pravilnika razdelilo na društva, ki imajo sedež v Trbovljah, 30 % sredstev pa na društva, ki imajo sedež izven Trbovelj, vendar so njihovi člani tudi občani naše občine.

Na podlagi ugotovitev zdravnikov pediatrov se vsako leto določi število otrok obolelih na dihalih, katerim zdravniki priporočijo letovanje na morju oz. v planinah. Zdravstveni dom aktivno sodeluje z Društvom prijateljev mladine Trbovlje, ki organizirata tovrstna letovanja. V letu 2014 pa je bilo za ta namen porabljenih 9.156 €. Rehabilitacija otrok se je izvajala v Savudriji in v Pacugu pri Portorožu. Letovalo je 33 otrok.

V letu 2014 je skladno z zakonodajo s področja socialnega varstva pomoč na domu izvajal Dom upokojencev Franc Salamon Trbovlje, s katerim je sklenjena tudi ustrezna pogodba. V letu 2014 je bilo za ta namen porabljenih 141.379 €. Število upravičencev do osebne pomoči je okoli 50 upravičencev. Gre za pomoč na domu ostarelim in obolelim osebam. S strani Doma upokojencev Franc Salamon ob pomoči Društva invalidov Trbovlje ter Občine Trbovlje, je bilo veliko narejenega pri nadgradnji pomoči invalidom. Invalidi, ki potrebujejo pomoč, ne želijo pa še v dom, imajo več možnosti izbire. Lahko izberejo dnevno varstvo ali pa pomoč na domu. DUFŠ ima organiziran tudi razvoz hrane, katerega se invalidne osebe poslužujejo. V letu 2014 je pomoč na domu izvajalo 7 oskrbovalk. Na tak način se znižuje tudi število prosilcev, ki čakajo za sprejem v domsko oskrbo. Slednja pa predstavlja za občino večji strošek kot pomoč na domu.

Skladno z veljavno zakonodajo je občina, poleg Ministrstva za delo družino in socialne zadeve, sofinancirala dejavnost Centra za socialno delo in sicer program »Osebne pomoči«. Za ta namen je v letu 2014 porabila 19.522 €.

Strokovno podporne storitve in programi

Različnost je ena izmed tematik, ki so redno na programu dejavnosti Mladinskega centra Trbovlje. Z različnimi aktivnostmi, orodji (delavnice, razstave, pogovorni večeri) obravnavajo teme različnosti z namenom, spodbujanja strpnosti in sožitja med ljudmi. Letno izvajajo tudi aktivnosti s področja humanitarnosti. Ena izmed njihovih aktivnosti je tudi zbiranje zamaškov za pomoč invalidnim otrokom in mladini.

V okviru »spoznavnega dne« so v Mladinskem centru Trbovlje gostili uporabnike bivalne hiše Varstveno delovnega centra Zagorje, kjer so jim predstavili aktivnosti centra, se pogovarjali o možnostih sodelovanja, prav tako pa so jih tudi gostje seznanili z njihovimi aktivnostmi.

Mladinski center Trbovlje in Varstveno delovni center sodelujeta v programu Evropska prostovoljna služba. Tako se mednarodni prostovoljci MCT redno udeležujejo tedenskih aktivnosti v VDC in uporabnikom pomagajo pri njihovem delu in preživljanju prostega časa.

Skladno z Zakonom o socialnem varstvu je občina dolžna zagotavljati sredstva za družinske pomočnike. Pravico do izbire družinskega pomočnika ima polnoletna oseba s težko motnjo v duševnem razvoju ali težko gibalno ovirana oseba, ki potrebuje pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb (invalidna oseba). Družinski pomočnik je oseba, ki invalidni osebi nudi pomoč, ki jo potrebuje in je lahko tudi družinski član. O tej pravici z odločbo odloči pristojni center za socialno delo. Družinski pomočnik ima skladno z zakonom pravico do delnega izplačila za izgubljeni dohodek. Višina delnega plačila za izgubljeni dohodek znaša 734,15 €. Znesek se usklajuje z Zakonom o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v RS. Za družinske pomočnike je bilo porabljenih 71.384 €. V letu 2014 je imelo status družinskega pomočnika na podlagi ustrezne odločbe Centra za socialno delo Trbovlje 8 oseb.

Dostopnost objektov

Dostopnost je širok pojem, ki ne obsega le dostopa do grajenega okolja in odprave arhitektonskih ovir, temveč tudi dostop do informacij oziroma komunikacij in s tem omogoča invalidu vključitev v širše družbeno okolje oziroma v vse sfere človekovega življenja, kot so na primer izobraževanje, zaposlovanje, vključevanje v politično, športno in kulturno življenje ter dostopnost do zdravstvenih, socialnih in drugih storitev. Dostopnost daje invalidu možnost vključevanja v socialno, ekonomsko in politično življenje.

Občina Trbovlje je kandidirala za pridobitev evropskih sredstev iz naslova prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi« s projektom »Prenova mestne ulice Kešetovo–Rudarska cesta«. Pri prijavi smo bili uspešni, saj so nam odobrili sofinanciranje projekta v celotni pripadajoči višini sredstev, t. j. 727.674,07 evrov. V letu 2014 je bilo na tem projektu realizirano 1.068.245€.

Glavni namen investicije je bila ureditev širšega mestnega jedra Trbovelj, od naselja Kešetovo do Rudarske ceste, kjer so številne javne zgradbe (bolnišnica, zdravstveni dom, vrtec, športni park Rudar ...), ter stanovanjskih in gospodarskih objektov. Operacija je bila usmerjena na ureditev parkovnih površin, hortikulturno ureditev zelenic, prenovo in ureditev pločnikov in drugih sprehajalnih površin v tem delu mesta, na ureditev mestne ulice, zamenjavo javne razsvetljave ter v manjšem delu tudi na zamenjavo komunalne infrastrukture.

Občina je z ureditvijo zagotovila večjo prepoznavnost širšega mestnega jedra, optimalno izkoriščenost prostorske infrastrukture, izboljšala kakovosti življenja prebivalcev in boljšo mobilnost, povečala je privlačnost kraja, zagotovila osnovne pogoje za razvoj različnih dejavnost ter povečala povezanost znotraj širšega mestnega središča.

V letu 2013 smo prenovili ulico na odseku ZD–Rudar. Dela so se začela izvajati v mesecu juliju in so bila v glavnem končana septembra 2013. V letu 2014 pa smo nadaljevali s prenovo mestne ulice Kešetovo–Rudarska cesta na odseku od Kešetovega do Zdravstvenega doma.

Za premostitev višinske razlike med naseljem Kešetovo in ulico smo postavili stopnišče in klančino. Klančina je prislonjena k opornemu zidu in poteka od objekta K4 do platoja pred trgovskim lokalom, naprej pa je urejen dostop do mestne ulice Kešetovo-Rudarska.

Ob stolpnici smo uredili zelenico. S tem se bo motorni in peš promet odmaknil od objekta. Odstranili smo betonska cvetlična korita, prostor pa ogradili ter zasuli s prstjo in hortikulturno uredili.

Od križišča pri gostilni Dimnik do križišča pri Zdravstvenem domu smo izvedli obnovo ulice in uredili hodnika za pešce na levi strani ceste, kjer so tudi trgovine in lokali. Vhod v trgovine pa smo uredili z ustrezno klančino. Na nasprotni strani ceste je urejenih 21 vzdolžnih parkirnih mest za osebna vozila.

Križišče pri Zdravstvenem domu Trbovlje je na novo urejeno kot mini krožno križišče premera 18 metrov s sredinskim otokom. Namen krožnega križišča je umiritev prometa pred nadaljevanjem prometa mimo zdravstvenega doma in bolnice.

Zdravstveni dom Trbovlje je v dvigalo namestil oznake-številke nadstropij v Brailovi pisavi in tako slepim in slabovidnim omogočil lažjo orientacijo po njihovi ustanovi.

Na pobudo stanovalcev na Trgu revolucije smo na novo označili 2 parkirni mesti za invalida. Občina Trbovlje ima na svojih javnih površinah na voljo 34 parkirnih mest za invalide.

Problematika parkiranja na označenih mestih za invalide se je izboljšala, verjetno tudi zaradi pogostejše kontrole občinskih redarjev.

Na novo smo uredili klančine ob potoku, zraven glavnega parkirišča pri Občini Trbovlje.

Z dodatnimi klančinami smo uredili strogi center, to je področje okoli Slaščičarne Center, La scarpa, Sanolabor.

Javno podjetje Komunala Trbovlje je v letu 2014 nabavilo električno vozilo za prevoz starejših in gibalno oviranih občanov in jim na tak način omogočilo dostop do grobov pokojnih svojcev.

Izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter invalidov

V Republiki Sloveniji morajo biti v skladu s 56. členom ustave vsem državljanom zagotovljene enake pravice in možnosti izobraževanja in usposabljanja. Izobrazba je pomembna za razvoj človeka in njegovo udeležbo v družbi, za vstop na trg delovne sile in za razvoj osebnih zmogljivosti. Zato morajo biti invalidom dane enake možnosti udeležbe v celotnem izobraževalnem sistemu v rednih in posebnih programih na vseh stopnjah – od predšolske vzgoje do visokošolskega izobraževanja.

Izobraževalni sistem v Republiki Sloveniji temelji na usmerjanju otrok s posebnimi potrebami v zanje najprimernejše programe vzgoje in izobraževanja, s poudarkom na njihovem vključevanju v redne vzgojno-izobraževalne oblike. Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami na konceptualni in sistemski ravni skupaj z drugimi področnimi zakoni ureja vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami za celotno vertikalo od vrtcev, osnovne šole,

splošnega srednjega, poklicnega in strokovnega izobraževanja (ki vključuje tudi višje strokovno izobraževanje).

V Vrtcu Trbovlje imajo vključeno eno invalidno osebo, ki potrebuje tudi spremstvo in ji z odločbo tudi pripada. V redni oddelek v enoti Ciciban je vključen otrok, ki uporablja invalidski voziček. Z dostopom ni težav. V razvojni oddelek imajo vključena 2 otroka, ki imata težje motnje, nista pa gibalno ovirana. Poskrbeli so za ustrezno notranjo opremo (blazine in različne didaktične igrače). V vseh ostalih enotah je vključenih 12 otrok s posebnimi potrebami in dodatno strokovno pomočjo.

Vzgojiteljice otroke seznanjajo o invalidnosti, imajo didaktična sredstva, preko katerih otroci spoznavajo drugačnost. V enoti, kjer je razvojni oddelek pa se s tem tudi dnevno srečujejo. Starši preko različnih srečanj v vrtcu spoznavajo, da so otroci različni in da je to drugačnost potrebno sprejemati, spoštovati in o tem se je potrebno pogovarjati tudi s svojimi otroki.

V Glasbeni šoli Trbovlje nimajo vključenih invalidnih učencev, imajo pa nekaj otrok s specifičnimi problemi in težavami, s katerimi se učitelji ukvarjajo po svojih najboljših močeh. Ti učenci v rednih programih ne napredujejo v skladu s predpisanimi učnimi načrti, vendar se jim prilagajajo in jih skušajo pripeljati čim dlje in jih čim več naučiti, glede na njihove sposobnosti.

Sredstva za dodatne programe vrtca so bila planirana v vrednosti 4.100 € in tudi v celoti namensko porabljena. Sredstva so namenjena programom, ki ne smejo biti vključeni v ekonomsko ceno storitev (športne aktivnosti, ekološki program, prireditve za otroke vrtca in izven).

OŠ Tončke Čeč ima urejen dostop za invalide na vozičkih do telovadnice, garderob in likovne učilnice. Prav tako je urejen dostop za invalide preko glavnega vhoda do učilnic v pritličju, v nadstropje pa dostopa nimajo urejenega. V šoli nimajo gibalno oviranega otroka. Njihovi učenci se v okviru pouka in šolskih dejavnosti srečujejo s temo invalidnosti in drugačnosti. Glede na to, da imajo na šoli tudi oddelek OŠ z nižjim izobrazbenim standardom, opažajo, da učenci drugačnost dobro sprejemajo. Učenci, vključeni v program z nižjim izobrazbenim standardom, se skozi vsa ta leta sobivanja z učenci večinske OŠ, uspešno socialno integrirajo v življenje in delo na šoli.

OŠ Ivana Cankarja ima urejen dostop v stavbo za invalide na vozičkih. Na šoli se trenutno ne izobražuje noben gibalno oviran učenec. Otroci se z drugačnostjo seznanjajo v okviru tem pri posameznih predmetih, med urami oddelčne skupnosti, med priložnostno oorganiziranimi predavanji in ob vsaki konkretni situaciji, ki jo zaznavajo in zahteva pedagoško delo z mladimi. Otroke vsak dan sproti navajajo na strpnost in solidarnost.

OŠ Trbovlje ima podružnično šolo Alojza Hohkravta v centru mesta in podružnično šolo na Dobovcu. Na matični šoli je dostop za invalide neprimerno urejen, na PŠ A. Hohkravta pa je dostop za invalide na vozičkih boljši, vendar na sami šoli še vedno neurejen. Na OŠ Trbovlje imajo enega gibalno oviranega otroka, prav tako na PŠ AH. Oba imata v času pouka spremljevalca, ki jima dnevno pomagata premagovati ovire, ki jih predstavlja šolska zgradba, prav tako imata glede na odločbo komisije za usmerjanje prilagoditve glede dela pri pouku športa.

GESŠ ima za invalide na vozičkih urejen dostop le do šolskih vrat, v avli pa so stopnice (brez klančine). Šolska stavba ima štiri etaže (klet, pritličje, prvo in drugo nadstropje), ki so povezane s stopniščem, prav tako pa na šoli ni dvigala ali kakršnihkoli drugih pripomočkov, ki bi invalidom omogočali lažje gibanje. Prav tako pa nimajo posebej urejenih sanitarij za invalide na vozičku.

Na šoli je 7 dijakov s posebnimi potrebami, od tega je 1 gibalno oviran, vendar zmore uporabljati stopnišče. Po dogovoru s starši gibalno oviranim dijakom prilagodijo raspored učilnic (zagotovijo čim bolj stalno učilnico v pritličju).

Pedagoški delavci strokovno, odgovorno in sistematično uporabljajo interdisciplinarne vidike razumevanja hendikepiranosti (pravni, socialno-psihološki ter pedagoški vidik). Dijake seznanjajo in vzgajajo v smeri spoštovanja različnosti. V luči teh načel delujejo že v okviru konkretnih učnih situacij, še posebej pa pri obveznih izbirnih vsebinah Vzgoja za družino, mir in nenasilje in tematsko vodenih razrednih urah (raziskava stališč dijakov o posebnih potrebah, predstavitev raziskave in strokovna pojasnila). Pomembno pa je, da v primeru nerazumevanja, netolerantnosti ali celo konfliktnosti takoj ustrezno odreagirajo.

STPŠ Trbovlje ima prosotore na Šuštarjevi v celoti prilagojene invalidom na vozičkih. Žal pa je kljub klančini pri glavnem vhodu prihod otežkočen, ker ni tukaj zagotovljenih nobenih parkirnih mest. Na šoli nimajo nobenega gibalno oviranega dijaka. Šolska stavba na Novem domu ni prilagojena invalidom. Z ureditvijo klančine bi bil možen dostop v pritličje, kjer imajo urejene sanitarije za invalide. Menijo, da je vključevanje invalidnih oseb v redno dejavnost šole najboljša vzgoja mladine.

V šolskem letu 2014/2015 imajo na šoli 25 dijakov, ki potrebujejo dodatno strokovno (v vseh primerih učno) pomoč in določene prilagoditve na področju poučevanja, ki jim jih tudi zagotavljajo (skupaj 60 ur tedensko dodatne pomoči). Nobeden od njih ni kategoriziran kot invalid.

Sredstva v višini 2.579 € smo namenili za sofinanciranje programov v okviru OŠ Slavka Gruma v Zagorju in sicer za učence s posebnimi potrebami iz naše občine. V letu 2014 je program OŠ Slavka Gruma obiskovalo 10 otrok iz naše občine.

Za prevoze osnovnošolcev v šolo je bilo v letu 2014 porabljenih 278.628 €. Občina je v skladu z zakonodajo zagotavljala brezplačen prevoz v šolo osnovnošolcem, ki so od šole oddaljeni več kot 4 km, oz. manj, če ni varne poti. V šolo se je dnevno vozilo okoli 220 osnovnošolcev. Poleg tega pa smo sofinancirali tudi prevoze v OŠ Slavka Gruma v Zagorju.

Sredstva za štipendije so bila v letu 2014 porabljena v višini 22.597 €. Štipendiramo 12 štipendistov, ki prejemajo štipendije za nadarjene in »druge«, katere so vezane tudi na dohodek. V letu 2009 je bil sprejet nov Pravilnik o štipendiranju, v katerega smo vključili tudi štipendijo za študenta oz. študentko s posebnimi potrebami. V šolskem letu 2014/15 sta bili razpisani 2 štipendiji za študenta oz. študentko s posebnimi potrebami, kateri sta bili tudi podeljeni.

Za prevoze občanov Trbovelj v Varstveno delovni center v Zagorju, katerega izgradnjo je sofinancirala tudi občina Trbovlje, smo načrtovana sredstva realizirali v višini 9.899 €. Skupaj z Varstveno delovnim centrom zagotavljamo brezplačen prevoz za zaposlitve pod posebnimi pogoji za duševno in telesno prizadete iz naše občine.

Zaposlovanje invalidov

Tako kakor izobrazba sta tudi delo in zaposlitev za invalide ključnega socialno-ekonomskega pomena pri samostojnem življenju. Zaradi nižje izobrazbe imajo običajno manjše izhodiščne možnosti pri zagotavljanju zaposlitve, službo hitreje izgubijo in težko napredujejo. Omejitve pri delu zaradi zmanjšane ali omejene delovne zmožnosti dodatno postavljajo invalida v slabši položaj pri vključevanju na trg delovne sile. Zaradi omejitev potrebuje ustrezne prilagoditve delovnega mesta in delovnega okolja. Zato je treba zagotavljati ukrepe, ki bodo

invalidom omogočali večjo zaposljivost z različnimi programi in usposabljanjem. Delodajalce je treba seznaniti z možnostjo prilagoditve delovnega okolja in delovnega mesta, invalide pa spodbujati k dejavnemu iskanju zaposlitve.

Zdravstveni dom Trbovlje je slepi oz. slabovidni dijakinji zagotovil izvajanje obvezne delovne prakse, katera je bila pogoj za nadaljevanje izobraževanja na srednji šoli.

Občina Trbovlje je omogočila opravljanje redne delovne prakse gibalno oviranemu dijaku srednje Ekonomske šole in mu s tem omogočila nadaljevanja izobraževanja.

Program Javna dela je namenjen aktiviranju brezposelnih oseb, njihovi socializaciji – socialni vključenosti, ohranitvi ali razvoju delovnih sposobnosti in spodbujanju razvoja delovnih mest. Ciljne skupine brezposelnih oseb, ki so bile vključene v programe javnih del v letu 2014, so bile trajno brezposelne osebe, ki so prejemniki denarnega nadomestila in se odločijo za vključitev v program javnega dela v času trajanja pravice do denarnega nadomestila. Ciljne skupine brezposelnih oseb, ki se lahko ponovno vključijo v javna dela za obdobje enega leta so:

- brezposelni invalidi,
- brezposelni Romi,
- brezposelni moški, starejši od 58 let,
- brezposelne ženske, starejše od 55 let,
- brezposelne osebe, vključene v programe javnih del z namenom opravljanja osebne asistencе.

Namen javnega povabila je spodbuditi oblikovanje zaposlitvenih programov ter razvoj novih delovnih mest s pritegnitvijo lokalnih skupnosti k reševanju brezposelnosti na njihovem območju. Prav tako je namen spodbuditi neprofitne delodajalce k oblikovanju programov, ki bodo v javnem interesu lokalne skupnosti ali države in bodo primerni za zaposlitev določenih ciljnih skupin brezposelnih oseb.

Občina Trbovlje podpira politiko zaposlovanja preko javnih del in v bistvu vsem izvajalcem, ki so zainteresirani za izvajanje javnih del, to tudi omogoči. Občina Trbovlje sofinancira del plače, regres ter razliko do minimalne plače. V letu 2014 smo omogočili preko javnih del zaposlitev 100 delavcem. Javna dela so se izvajala v 31 neprofitnih organizacijah (različna društva, zavodi, socialna podjetja). V ta namen je bilo iz občinskega proračuna porabljenih 175.979 €. Društvu invalidov Trbovlje, Šentu in Ozari sofinancira program »Socialno vključevanje posebej ranljivih skupin«, OŠ Tončke Čeč, OŠ Slavko Grum in Vrtcu Trbovlje pa sofinancira program »Pomoč otrokom oz. mladostnikom s posebnimi potrebami«. V OŠ Slavka Gruma Zagorje sta vključena dva otroka s posebnimi potrebami iz Trbovelj, katera potrebujeta posebno pomoč in spremstvo, kar zagotavljamo z javnimi deli. V program javnih del so bili vključeni tudi invalidi.

Po podatkih Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje je bilo v letu 2014 v programe aktivne politike zaposlovanje vključenih 30 invalidnih oseb, od tega v programe usposabljanja in izobraževanja (tečajji) 9 oseb, v program spodbude za zaposlovanje 3 osebe in kreiranje delovnih mest 18 oseb (javna dela).

V zdravstveno zaposlitveno svetovanje so vključili 9 invalidnih oseb. Cilj zdravstveno zaposlitvenega svetovanja je predvsem pomoč brezposelnim invalidom in drugim brezposelnim osebam z okvaro zdravja, pri iskanju ustrezne zaposlitve, pomoč in svetovanje pri vključitvi v ustrezen program Aktivne politike zaposlovanja.

Zaposlitvena rehabilitacija je celosten proces, ki pomaga razreševati posebne potrebe in ovire pri zaposlovanju invalidov in ustvarja večje možnosti za zaposlitev le-teh. V postopke je bilo vključenih 15 brezposelnih oseb.

V preteklem letu se je zaposlilo 27 brezposelnih invalidnih oseb.

DC ŠENT Trbovlje v lokalnem okolju predstavlja pomemben del dopolnitve javne službe socialnega varstva na področju duševnega zdravja, od julija 2010 tudi na področju zaposlovanja invalidov, ko so začeli izvajati program Socialne vključenosti. Vanj se lahko vključijo posamezniki, ki na ZRSZ pridobijo odločbo o nezaposljivosti. V letu 2014 je bilo v ta program vključenih 7 oseb. Program socialne vključenosti je socialni program, ki je namenjen podpori in ohranjanju invalidovih sposobnosti.

V letu 2014 je Občina Trbovlje izpolnila svoje obveznosti glede nadomestne izpolnitve kvote, saj ima občina dolžnost zaposlovanja invalidnih oseb 2 % od celotnega števila zaposlenih. Z invalidskim podjetjem SINET d.o.o. ima sklenjeno pogodbo o poslovnem sodelovanju za nadomestno izpolnitev kvote.

Stalna materialna varnost in vzpodbujanje aktivnega delovanja

Invalidi so izpostavljeni večjemu tveganju revščine kakor drugi ljudje, še posebej se to izraža v zadnjih letih globalne finančno-gospodarske in javnodolžniške krize na evrskem območju. Zato je treba sprejemati ustrezne ukrepe za socialno varnost, da bi zagotovili ustrezno življenjsko raven invalidov. Pri tem je treba upoštevati, da se invalidi in njihove družine ali bližnji pogosto srečujejo z višjimi stroški, ki nastanejo zaradi invalidnosti, kakor drugi ljudje.

Občina Trbovlje ima za novorojenčke, ki imajo z enim od staršev stalno prebivališče v Trbovljah, pripravljena darila v obliki paketov z najosnovnejšimi potrebščinami (pleničke, robčki, kozmetika, igrača). Vrednost paketka znaša približno 60 €, v letu 2014 je bilo poslano 148 vabil za pakete za novorojenčke.

Za leto 2014 je bila sklenjena pogodba o dodeljevanju različnih oblik socialnih pomoči (plačilo položnic Elektra, Komunale, Vzajemne, Spektra in nabava prehrabnih paketov, enkratne pomoči) občanom z Območnim združenjem Rdečega križa. Skupno smo iz proračuna za ta namen porabili 28.393 € sredstev. Iz teh sredstev so bila sofinancirana tudi kosila socialno ogroženim učencem iz občine Trbovlje ter dietna kosila za učenca, ki potrebuje posebej pripravljeno hrano. Vsi ti učenci obiskujejo OŠ Dr. Slavka Gruma v Zagorju, ki je namenjena izobraževanju otrok s posebnimi potrebami. Prav tako, pa smo del teh sredstev namenili Župnijskemu karitasu za klic dobrote in donirali sredstva za zbiralno akcijo »Lučke v male učke«.

Za plače in materialne stroške OZ Rdečega križa smo v letu 2014 realizirali 62.135 €. Sredstva so bila namenjena za plače zaposlenih delavk, za plačilo materialnih stroškov (komunalne storitve, najem prostorov, električna energija itd.). Rdeči križ je vse leto izvajal svojo osnovno humanitarno dejavnost – pomoč socialno in drugače ogroženim občanom Trbovelj, krvodajalstvo, koordinacija in skrb za javno kuhinjo, izobraževalne programe itd.

Za subvencioniranje mesečnih vozovnic za upokoјence smo v letu 2014 porabili 17.280 € sredstev. Mesečno smo subvencionirali vozovnice več kot 280 upravičencem, višina subvencije za posameznika je odvisna od njegovih dohodkov. V letu 2014 so med te prevoze vključene tudi subvencije za slepe in slabovidne v naši občini, o pravici do brezplačnega prevoza daje mnenje Društvo slepih in slabovidnih na osnovi stopnje okvare vida. V letu

2014 je bilo 16 takšnih upravičencev (8 za slabovidne in slepe osebe in 8 za njihove spremljevalce).

Za subvencije stanarin upravičencem je bilo iz proračuna Občine Trbovlje porabljenih 350.556 € sredstev. Vlagatelji pridobijo pravico do subvencije najemnine z odločbo o upravnem postopku, če izpolnjujejo z zakonom predpisane pogoje. Število vlagateljev, ki izpolnjujejo pogoje, pa je odvisno od socialnega statusa, ki je prav tako odvisen od različnih dejavnikov.

Občina Trbovlje je tudi v letu 2014, namesto za ognjemet in novoletna darila, namenila denar za novoletno obdaritev otrok iz socialno ogroženih družin.

Medgeneracijskemu društvu Upanje smo darovali 200 € -za dobrodelni koncert-Za življenje (za presaditev ledvice) in Društvu invalidov Trbovlje smo namenili 500 € za pogostitev ob 40. obletnici delovanja.

Družinsko življenje in spoštovanje osebne integritete

Za novoletno okrasitev smo se v občini Trbovlje odločili, da bomo praznično okrasitev mesta združili z dobrodelnostjo ter skrbjo za okolje. Za praznično okrasitev mesta smo uporabili 23 smrek, zasajenih v lonce, ki so v prazničnih dneh, okrašene z lepimi živopisanimi lučkami, krasile naše ulice. Ves ta čas je potekala akcija posvojitve teh smrečic, ki smo jih ponudili posameznikom in podjetjem v zameno za donacijo sredstev.

Nad odzivom podjetij smo bili pozitivno presenečeni, saj smo oddali 17 smrek in pridobili 2.055 € sredstev. V akciji je sodelovalo 16 podjetij.

V dogovoru s humanitarnimi organizacijami bomo pridobljena sredstva namenili tistim, ki so najbolj potrebni pomoči, predvsem našim najmlajšim.

Društvu slepih in slabovidnih nudimo brezplačno uporabo sejne dvorane za njihove potrebe.

Projekt Stara šola je nastal v sklopu socialnega podjetništva. V trgovinico pa lahko prinesete predmete (pohištvo, posoda, knjige, televizija, glasbeni stolp, hladilnik, svetilke,...), ki jih ne potrebujete več, a so še popolnoma dobri za nadaljnjo uporabo. V centru bodo tiste stvari, ki morda tudi ne delujejo, popravili, polepšali ter jih po izredno skromnih cenah oddali naprej. Vljudno vabljeni tudi tisti, ki morda potrebujete kaj od prej omenjenega saj se zna zgoditi, da boste tisto, kar rabite, našli prav v tej trgovinici. A tako kot vsaka druga stvar bo tudi ta zaživela le, če jo bomo vzeli za svojo in če se bomo zavedali, da marsikaj kar imamo doma, ni odpadek. V Trbovljah so na Ulici 1. junija odprli prvi center ponovne uporabe v Zasavju poimenovan »Stara šola«. S socialnim podjetništvom ustvarjamo nova delovna mesta za ranljive skupine oseb ter opravljamo družbeno koristne dejavnosti. Občina Trbovlje je v lanskem letu sofinancirala zaposlitev težko zaposljive delavke preko javnih del v zavodu Knof, preko katerega poteka projekt Stara šola.

Občina Trbovlje že od 15. 9. 2005 dalje nudi brezplačno pravno pomoč za občane Trbovelj in Hrastnika. Pravno pomoč v okviru prvega pravnega nasveta (pojasnilo upravičencu o pravnem položaju v njegovi zadevi in kratek nasvet o možnosti za sklenitev izvensodne poravnave, o pravicah in obveznostih pri uvedbi postopka, o pristojnosti sodišča, o procesnih pravilih, stroških,...) posreduje Odvetnik Ostrožnik Sašo, s sedežem v Trbovljah. Občina Trbovlje za financiranje brezplačne pomoči prispevala iz proračuna 1.750 €.

V Občini Trbovlje namenjamo veliko skrb našim najmlajšim in se zavedamo, da je igra sestavni del otroštva in da je lokalna skupnost, poleg staršev tista, ki mora omogočiti otrokom igro na prostem.

Udejstvovanje na področju kulture

Kultura je nedvomno ena najpomembnejših značilnosti človeka, je njegov svet, v njej se človek razvija in z njo se tudi razlikuje od drugih bitij. Kultura je ogledalo naših vrednot in našega sveta. Zato je treba z ustrežno kulturno politiko omogočiti vsem ljudem enake možnosti dostopanja do kulture in njenega sooblikovanja.

Zavod za kulturo Delavski dom Trbovlje dobro sodeluje z Društvom invalidov, saj gibalno oviranim osebam zagotavljajo brezplačen ogled vseh kulturnih dogodkov. Prav tako pa pomaga invalidskim organizacijam z brezplačnim najemom prostorov za izvedbo njihovih dogodkov. Gledališka dvorana je opremljena z indukcijsko zanko, kar omogoča spremljanje različnih dogodkov tudi tistim, ki uporabljajo slušni aparat.

Tudi Kulturno društvo Svoboda omogoča brezplačen vstop na vse njihove prireditve gibalno oviranim osebam.

V Knjižnici Toneta Seliškarja se močno zavedajo skupine prebivalcev, ki ima drugačne potrebe od večine prebivalcev naše občine. V največji meri se trudijo te potrebe ugotavljati in posameznikom ter skupinam tudi pomagati, da bo njihova uporaba knjižnice in njenih storitev kar najboljša. Oddelek za odrasle je dostopen za invalide na vozičkih. Na tem oddelku je omogočen tudi dostop do knjižničnega gradiva, postavljenega v prostem pristopu. Predavanja v knjižnici so sestavni del njihovega pestrega dogajanja. Vsi dogodki v knjižnici so brezplačni. Gostijo tudi različna društva, katera se želijo predstaviti širši javnosti.

Člani Društva invalidov Trbovlje imajo ob veljavnem dokumentu brezplačno članstvo v knjižnici. Člani Društva upokojencev pa lahko postanejo njihovi člani po znižani članarini.

Knjižnica je opremljena z elektronsko povečevalno lupo, ki se nahaja na oddelku za odrasle v čitalnici.

Za sofinanciranje programov društev, ki se ukvarjajo z ljubiteljsko kulturno dejavnostjo, je bilo v letu 2014 porabljenih 30.607 €. Sredstva so bila dodeljena 25 upravičencem iz občine Trbovlje na podlagi javnega razpisa.

Za delovanje Javnega sklada za kulturne dejavnosti, območne izpostave Trbovlje, Zveze kulturnih društev Trbovlje in KUD Delavska godba Trbovlje pa je bilo v letu 2014 porabljenih 24.278 €.

Društva in zveza so sredstva porabili za izvajanje svoje redne dejavnosti, za udeležbo na revijah, srečanjih, tekmovanjih, za strokovne sodelavce ter za organizacijo prireditev.

Šport

Šport je danes eden od najpopularnejših elementov rekreacije za invalide in pomeni veliko več kot rekreacijo, saj je velikega pomena za njihovo fizično in psihično počutje. Namen športne aktivnosti pri invalidih je enak kot pri drugih ljudeh, potrebno pa je poudariti še veliko terapevtsko vrednost športa. V vseh primerih telesne invalidnosti je namen športa ohranjati telesno in duševno kondicijo invalidne osebe.

Pomembno je, da se invalidom zagotovijo enake možnosti za rekreacijo in šport. To pomeni, da se zagotovi dostopnost do športnih objektov in, da se finančno podpre prilagojene športne in rekreativne programe za invalide. Športne in rekreativne dejavnosti je potrebno prilagoditi potrebam, glede na telesne zmogljivosti in raven invalidnosti. Invalidom, ki so pa pripravljeni tudi tekmovali pa je potrebno to omogočiti. Pri invalidih-športnikih je še bolj kot pri zdravih razvita tekmovalna strast, samodisciplina, samospoštovanje in tovarištvo.

Vsi športni objekti, ki so v upravljanju Zavoda za šport (ŠD Polaj, kompleks Rudar in Letno kopališče Trbovlje), so bolj ali manj prilagojeni uporabi invalidov. Prilagojeni so dostopi do objektov, prehodi na tribune ter uporaba sanitarij.

Mladinski center Trbovlje je v okviru festivala Mlada Olimpijada organizirala tekmovanje v Specialni Olimpijadi, ki se ga je udeležilo 150 uporabnikov Varstveno delovnega centra Zagorje ter dijakov in dijakinj šol s prilagojenim programom iz Zasavja. Specialna Olimpijada je zajemala tekmovanje v nogometu, košarki in igrah breh meja.

Na javnem razpisu za leto 2014 je sredstva pridobilo 9 športnih društev, katera se ukvarjajo s športom invalidov in otrok s posebnimi potrebami (Društvo vojnih invalidov Zasavje, Društvo športni raj, Atletski klub Rudar, Konjeniško društvo Trbovlje, Društvo invalidov Trbovlje, Strelsko društvo 1956, Športno društvo 365, Šahovski klub Rudar in Kegljaški klub Rudar Trbovlje). Velik del sredstev je bil namenjen rekreativni in interesni dejavnosti (strestvo, nordijska hoja, terapevtsko jahanje, balinanje, plavanje). Razen konjeniškega društvo, ki organizira terapevtsko jahanje, vsa ostala društva nimajo posebnih programov za invalide, so pa redni programi prilagojeni možnostim vadbe invalidov in otrokom s posebnimi potrebami.

Na tak način je vsem omogočeno redno vključevanje in ohranjevanje psihofizičnih sposobnosti. Poskrbljeno je tudi za tekmovanja, ki so tako lokalnega, regijskega kot tudi državnega nivoja. Poleg tega smo s sofinanciranjem dejavnosti zavodov omogočili vadbo športnim društvom v telovadnicah osnovnih šol in športni dvorani, ob različnih večjih športnih prireditvah smo društvom zagotavljali dodatna sredstva ter drugo pomoč.

Verske aktivnosti

Dostop za invalide v župnijsko cerkev, v župnišče in v prostore Karitasa je primerno urejen. Za cerkvijo je urejeno in ustrezno označeno parkirišče za invalida.

Pripravila:
Karmen Rabuzin

Županja občine Trbovlje
Jasna GABRIČ, mag.